

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NATIONAL
SENIOR CERTIFICATE**

GIREIDI 12

**TSHIVENDA LUAMBO LWA U ENGEDZA LWA
VHUVHILI (SAL)**

BAMMBIRI LA VHUVHILI (P2)

EXEMPLAR 2008

MARAGA/MARKS: 80

TSHIFHINGA: AWARA 2

Bammbiri ili li na masiatari a rathi (6).

PFESESANI

1. Heli bammbiri li na khethekanyo **tharu**:

KHETHEKANYO YA A: Zwibveledzwa zwa vhusiki (Maanea) (40)

KHETHEKANYO YA B: Zwibveledzwa zwilapfu zwa vhudavhidzani (20)

KHETHEKANYO YA C: Zwibveledzwa zwipfufhi zwa vhudavhidzani (20)

2. Ni lavhelelwa u fhindula mbudziso **nthihi** kha khethekanyo ya A, **nthihi** kha khethekanyo ya B na **nthihi** kha khethekanyo ya C.

3. Thomani khethekanyo iniwe na iniwe kha siatari lisa, hune ya fhelela hone ni talele.

4. Nwalani zwi no vhalea, nahone nga vhuronwane.

5. Ni dzhiele nzhele mupeleto, khethekanyo ya maipfi, kushumisele kwa madanzi, zwi ga zwa u vhalala na tswayo khathihi na kuvhumbelwe kwa mafhungo.

6. U pulana na u sedzulusa mushumo wanu zwavhudi zwi do avhelwa maraga.

7. Vhulapfu ha zwibveledzwa:

KHETHEKANYO YA A: Maipfi a u bva kha 200 u swika 250

KHETHEKANYO YA B: Maipfi a u bva kha 80 u swika 100 (zwi re ngomu fhedzi)

KHETHEKANYO YA C: Maipfi a u bva kha 60 u swika 80

KHETHEKANYO YA A: ZWIBVELEDZWA ZWA VHUSIKI (MAANEA)

Fhindulani mbudziso **nthihi** kha dza rathi dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo wanu vhu vhe maipfi a u bva kha 200 u ya kha 250.

1.1 MAANEA A U BULETSHEDZA

No vha ni ngomu vhengeleni la Pick 'n Pay musi hu tshi pfala phosho ya goloi dzine dza khou gekhana. Ni tshi tou bva na wana hu litiraka lo tshaisanaho na bisi. Vhathu vha khou sokou tavha mikosi. Buletshedzani zwe na vhona. Thoho ya maanea anu i vhe heyi:

Ndi tshi humbula khombo heyo malofha anga a a shavha.

[40]**KANA****1.2 MAANEA A NGANETSHELO**

Makhulu wanu vha dzulela u ni vhudza zwiitori zwa kale. Zwiinwe zwi a ni takadza, ngeno zwiinwe zwi sa ni takadzi. Nwalani maanea nga thoho heyi:

Tshiitori tshi takadzaho tshe makhulu wanga vha nnyanetshela.

[40]**KANA****1.3 MAANEA A U BULETSHEDZA**

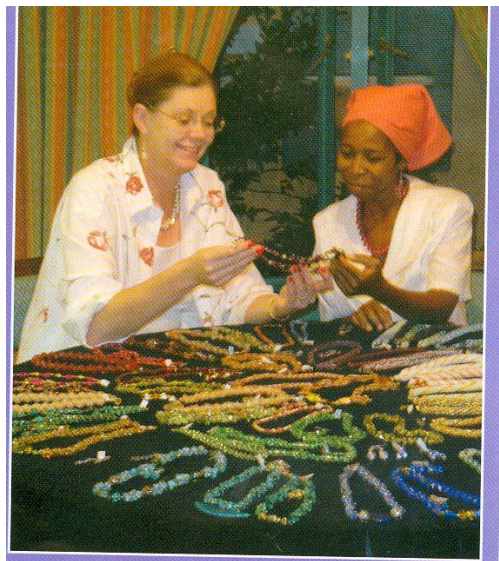
Hu na thandela (phurodzhekhithi) nnzhi dza RDP dzine dza khou itwa shango lothe. Inwi buletshedzani thandela nthihi ine ya khou itwa afho hune na dzula hone.

Maanea anu ni a nee thoho yo teaho.

[40]**KANA****1.4 MAANEA A U ANETSHELA/BULETSHEDZA**

Talelani tshifanyiso tshi tevhelaho, ni riwale maanea ane a anana natsho.

Maanea ayo ni a nee thoho yo teaho.

[40]

KANA

1.5 MAANEA A U ANETSHELA

No vha ni tshi khou la zwiliwa Wimpy musu zwigevhenga zwi tshi dzhena zwo fara zwigidi zwa AK47, zwa dzhiela vharengi na vharengisi tshelede. Inwi anetshelani muzwala wanu zwe na vhona. Thoho ya maanea nga i vhe heyi:

U tshimbila ndi u vhona.

[40]

KANA

1.6 MAANEA A U BULETSHEDZA

Tshikoloni tsha hanu hu na vhagudi na vhagudisi vha welaho kha vhurereli ho fhambanaho. U ya nga ha mulayo wa tshikolo tsha hanu, hu rerelewa nga Lavhutano. Nwalani maanea nga thoho heyi:

Zwine zwa bvelela nga divha la vhurereli.

[40]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO IYI YA A: 40

**KHETHEKANYO YA B: ZWIBVELEDZWA ZWILAPFU ZWA
VHUDAVHIDZANI**

Fhindulani mbudziso **nthihi** kha tharu dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yaṅu vhu vhe maipfi a u bva kha 80 u ya kha 100.

2.1 MUFHINDULANO

Ndi nga bureiki nga ngomu kilasini musii Pitiroosi na Aniki vha tshi khou tatisana khani. Pitiroosi u ri vhagudisi vha vhanna vha funza zwavhudi u fhirisa vha vhafumakadzi. Aniki ene ha tendi u ri la da afha li a kovhela, vhagudisi vha khwine ndi vha vhafumakadzi. Nwalani mufhindulano vhukati ha Pitiroosi na Aniki.

[20]**KANA****2.2 VHURIFHI HA TSHIOFISI**

Mudini wa hanu ho vha hu na lufu, na wana no livhana na thaidzo i si na vhukono ya u shaea ha madi, na humbela vha Muhasho wa Madi uri vha ni disele madi. Nangoho vha ita nga uralo. Mushumo wa mbulungo wa tshimbila zwavhudi. Zwino nwalelani Muhasho wa Madi ni tshi khou livhuwa thuso ye na newa.

[20]**KANA****2.3 VHURIFHI HA TSHISHAKA/VHUKONANI**

Hu do vha na munyanya wa mbingano ya mukomana wanu nga Mugivhela. Zwino iinwi nwalelani khonani yanu vhurifhi ni mu humbele uri a de a ni thuse kha zwishumoshumo zwine zwa do vha zwi hone.

[20]**THANGANYELO YA KHETHEKANYO IYI YA B:****20**

KHETHEKANYO YA C: ZWIBVELEDZWA ZWIPFUFHI ZWA VHUDAVHIDZANI

Fhindulani mbudziso **nthihi** kha tharu dzi tevhelaho. Vhulapfu ha hone vhu tea u vha vhukati ha maipfi a 60 u ya kha 80.

3.1 NDAELA

Inwi ni do fara lwendo nga Lavhutanu. Nwalelani murathu wanu ndaela ine a do i tevhela musi a tshi itela makhulu tie. [20]

3.2 POSIKARATA

No vha no ya u dalela khonani yanu kha linwe vundu musi tshikolo tsho vala. Nwalelani onoyo khonani yanu posikarata ni mu divhadze uri no tshimbila hani. Olani posikarata iyo luvhili, ni sumbedze nga nda hayo na nga ngomu hayo. [20]

3.3 KHUNGEDZELO

Mme anu vho vula vhengele la u rengisa mathaela. Nwalani khungedzelo ine ya do ita uri vhatu vha divhe nga bindu ili.

[20]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO IYI YA C: 20

MARAGAGUTE: 80